

**GRAMMATIK KREATIV
MATERIALIEN FÜR EINEN LERNERZENTRIERTEN
GRAMMATIKUNTERRICHT**

Žaklina Radoš

Sveučilište u Zadru, Odjel za germanistiku

Günther Gerngross, Wilfried Krenn, Herbert Pucha
GRAMMATIK KREATIV - MATERIALIEN FÜR
EINEN LERNERZENTRIERTEN GRAMMATIKUNTERRICHT
Langenscheidt, 1999., 160 str.

Priručnik, ukoričen mekim koricama, vizualno uočljiv zbog jarke žuto-narančaste boje, formata 28x21 cm, 160 stranica, grafički atraktivan i razumljiv, u izdanju Langenscheidt KG, Berlin und München, 1999.

Nakon **Predgovora** slijedi **Sadržaj**, **Uvod**, **9 poglavlja** s ukupno 46 nastavnih prijedloga, **Prilog** (Bibliografija i Registar).

U Predgovoru se autori dotiču dobro poznatog problema u pripremi učenika za samostalnu primjenu stranog jezika: iako učitelji ulažu ogromni trud i napor u prenošenje jezičnih struktura ciljnoj skupini, koristeći pritom raznovrsne metode prezentacije, osvješćivanja i primjene pravila, u praksi se često pokazalo da je isto učenicima nedostatno za sposobnost samostalne i adekvatne (brze i točne) primjene naučenog u stvarnim komunikacijskim situacijama. Tu otvara prostor za priručnike poput *Grammatik kreativ* koji nudi mnoštvo aktivnosti za učinkovito, raznoliko i kreativno vježbanje. Kroz 46 nastavnih prijedloga, okosnica kojih je tekstualni uzorak, u kojem je prikazan oblik i funkcija odabrane strukture, učenici kroz faze nastavne jedinice ponavljaju, osvješćuju i proširuju gradivo te sastavljaju vlastiti tekst. Priručnik je

namijenjen za rad s djecom, mladim i odraslim učenicima s predznanjem struktura koje se žele dodatno uvježbati i utvrditi.

Nastava gramatike ne mora biti dosadna rutina, smatraju autori, već u središte može staviti učenika potičući mu moć predodžbe, humor i kreativnost. Sve nastavne jedinice su prokušane u nastavi s učenicima različitih materinjih jezika i stupnja znanja, što uvećava vrijednost kvalitete priručnika.

Kazalo se sastoji od dvanaest (12) poglavlja. Na samom kraju se objašnjavaju skraćeni s naznakom na koji način pripremiti radne materijale, korišteni simboli i njihovo značenje što su vrlo važni alati za rad s priručnikom. Svako poglavlje se sastoji od različitog broja nastavnih prijedloga naslovljenih tekstualnim uzorkom kao npr. *Bleib doch im Bett, wenn du krank bist!* Iako ne u svim slučajevima, iz naslova proizlazi cijela ili dio struktura koja se obrađuje. Sadržaj je pregledan i informativan. Kao i u ostatku priručnika, koristi se samo crna boja što je čini donekle vizualno monotonom.

Uvod se sastoji od tri teme: Poznavanje i primjena pravila u nastavi gramatike, Kako raditi s *Grammatik kreativ*, *Grammatik kreativ* u nastavi – primjer nastavnog prijedloga

U prvoj temi *Poznavanje i primjena pravila u nastavi gramatike* razmatra se cilj nastave gramatike: tradicionalno usvajanje poznavanja pravila zahtijeva sposobnost analitičkoga razmišljanja, koje djeci i mladima najčešće stvara poteškoće, a s druge strane dokazano ne vodi aktivnoj jezičnoj primjeni naučenog, smatraju autori. Na koji način automatizirati znanje gramatike i nadvladati ...*Diskrepanz zwischen Grammatikwissen und Grammatikanwendung*... Autori pojašnjavaju metodološka platforma priručnika, naime, istraživanja Earl Stevicka u knjizi *Success with Foreign Languages* (1989, New York: Prentice Hall). Autori navode primjer iz Stevickove knjige te opisuju jednoga od uspješnih odraslih učenika stranoga jezika čije se znanje jezika, po vlastitom opisu, temelji na poznavanju eksplicitnih pravila, pamćenju rečenica i fragmenata rečenica te korištenju jezika kojim razvija *jezični instinkt*, tj. *semantičke veze*, prema Stevicku, u sjećanju *usidrenih fragmenata rečenica*, nositelja značenja koji omogućuju učenicima uspješniju i bržu primjenu znanja stranoga jezika nego što to omogućuje puko poznavanje pravila. Autori su prijedloge za nastavu gradili na navedenim principima: pohranjivanju jezičnih struktura (tijekom

nastavne jedinice) u tijeku kojeg se učenike podučava i učinkovitijim načinima učenja gramatičkih struktura.

U drugoj uvodnoj temi *Kako raditi s Grammatik kreativ* ističe se njegova priručna funkcija te se upućuje na izrazitu fleksibilnost ponuđenih radnih materijala, u smislu da se mogu prilagođavati, preskakati, nadopunjavati, varirati a tekstualni uzorci mijenjati. U mnogim jedinicama je naznačeno na koji je način to moguće. Učiteljima se sugerira da preko *Registra* priručnika pronađu nastavne prijedloge za specifičnu temu koja ih zanima te da pregledom istih odaberu sebi i učenicima najprimjereniju jedinicu. Koncept pretpostavlja da su učenici već prethodno upoznati s predloženim gramatičkim strukturama.

U trećem uvodom dijelu *Grammatik kreativ – primjer nastavne jedinice* autori sistematično i detaljno predstavljaju način rada s nastavnim prijedlozima te njihovu osnovnu strukturu: faza 1 (A) uvod i uživanje u temu, faza 2 (B) predstavljanje tekstualnog uzorka i njegova rekonstrukcija, faza 3 (C) izrada vlastitih tekstova, faza 4 ispravak i razmjena tekstova, faza 5 utvrđivanje struktura daljnjim aktivnostima.

Svaka je nastavna jedinica uvedena naslovom i uokvirenim predstavljanjem gradiva po stavkama: nastavni i funkcionalni ciljevi, stupanj znanja učenika, trajanje i potrebni radni materijalima/pomagala. Stavke je moguće prilagoditi potrebama svoje skupine. U gornjem lijevom uglu nalazi se naziv poglavlja, a u desnom nastavnog prijedloga, što omogućava jednostavno snalaženje u priručniku. Faze su naznačene velikim slovima A, B, C, i podijeljene na korake označene rimskim brojevima. Usporedo s koracima, na marginama stranice nalaze se simboli koji vizualiziraju tekstom opisane zadatke. Sve jedinice su grafički prezentirane na isti način te nakon prvotnog upoznavanja (vidi **Sadržaj**) učitelju olakšavaju snalaženje u nastavnim prijedlozima. Iako u uvodu autori spominju pet faza u kojima su obrađeni prijedlozi, u samom nastavnom prijedlogu obrađuju se tri faze (A, B, C), dok su zaključne dvije prepuštene izboru učitelja iako isto nije naznačeno. Nastavni prijedlozi su često osvježeni primjerima tekstova učenika koje su sakupili autori prilikom pripreme priručnika. U **fazi A** pripreme su radnje za rad sa stranim jezikom koje uključuju aktiviranje predznanja i zanimanja za temu, aktiviranje poznatoga vokabulara kao priprema za uvođenje novoga, konfrontaciju s jezičnim strukturama u tekstualnom

uzorku, razmjena osobnih iskustava i doživljaja, pomoć za prikupljanje ideja za kasniju produkciju teksta. Autori naznačuju i načine na koje se trajanje ove faze može promijeniti (promjenom socijalnih formi, broja rečenica za formuliranje i varijaciju, čisto verbalnom izradom vježbi itd.). U **fazi B** učenike se upoznaje s tekstualnim uzorkom pazeći da se pritom pobude emocije. Tekst se memorira što bi trebalo izazvati osjećaj uspjeha kod učenika što su uspjeli reproducirati gramatičke strukture. I ovdje stupanj težine i zadaci rekonstrukcije mogu varirati. U **fazi C** učenici izrađuju vlastite tekstove uz pridržavanje na tekstualni uzorak, individualno, u paru ili skupini. Istovremeno učitelj savjetuje i pomaže u korekciji tekstova, koji trebaju biti bez grešaka zbog daljnjeg korištenja. U fazi 4 tekstovi se prezentiraju: čitanjem, u razrednom žurnalu, pribadanjem na ploču i slično. Autori smatraju da saznanje o budućoj prezentaciji tekstova svih učenika podiže motivaciju da se napišu ne samo originalni nego i jezično ispravni tekstovi te upućuju na način na koje je moguće učeniku olakšati prezentaciju. U fazi 5 trebalo bi provesti vježbe za konačnu pohranu tekstova u pamćenju učenika koristeći pritom tekstove učenika. Da bi se to postiglo, nude se različite vježbe i zadaci, kao što su *Lückentext*, *Bildtext*... U svim fazama rada učitelj, umjesto dominantne uloge, prenosi rad na učenike (sam daje upute i savjete, on je partner u nastavi).

Na kraju se priručnika nalaze *Bibliografija* i *Registar* svih struktura koje se mogu uvježbavati s *Grammatik kreativ*, što je dobro sredstvo za učitelje u bržem snalaženju priručnikom.

Ideološka podloga priručnika, naime Stevickovo razvijanje jezičnoga instinkta putem pamćenja rečenica i fragmenata rečenica te poznavanja pravila, čini mi se odličnim načinom ubrzanoga učenja stranoga jezika kod motiviranih učenika (ne zaboravimo da je Stevick naveo primjere odraslih učenika jezika), i općenito korisno znanje za način obrade gradiva.

Autori su se sasvim jasno trudili da priručnik mogu koristiti učitelji koji rade u različitim uvjetima rada s manje ili više opremljenim učionicama. Već se u *Predgovoru* mogu iščitati sve ključne odrednice priručnika pa je iskusnom učitelju čitanje istog dostatna priprema za primjenu nastavnih prijedloga. Za dodatne informacije o radu s nastavnim prijedlozima svakako treba pročitati uvodni dio priručnika. Pokazuje sistematičnost, pristup i rezoniranje autora (uvijek me obraduje

Iakoća kojom autori njemačkoga govornog područja predstave kompleksne sadržaje na način da su *user friendly*). Iako je priručnik tako koncipiran da omogućuje transfer predviđenih sadržaja u nastavu, on je primarno zamišljen kao izvor ideja i poticaja kojima možete oblikovati nastavu prilagođenu uvjetima rada i mogućnostima svoje skupine učenika. U tome vidim i osnovni potencijal priručnika. Dakle, za učitelje sklonije objašnjavanju gramatičkih struktura i poticanju analitičkog razmišljanja otvara mogućnosti uključivanja u proces onih učenika koji su skloniji kreativnom razmišljanju, a objema skupinama nudi mogućnosti „pohranjivanja“ gradiva u dugoročnom pamćenju te instinktivniju primjenu obrađenoga gradiva u stvarnoj komunikacijskoj situaciji.